

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/202619,W-Jablonce-odslonieto-tablice-kurierow-Polskiego-Panstwa-Podziemnego.html>

27.02.2026, 05:04

W Jabłonce odsłonięto tablicę kurierów Polskiego Państwa Podziemnego

17 czerwca 2024 r. w Jabłonce na Orawie odsłonięto tablicę pamięci kurierów Polskiego Państwa Podziemnego, którzy w czasie II wojny światowej przemierzali konspiracyjny szlak „Szkola”. Krakowski oddział IPN patronował temu projektowi upamiętnienia.

17.06.2024

Wcześniej odbyły się rajd i gra terenowa „Ludzie nadziei”, przypominające prof. Wacława Felczaka, historyka, znawcę dziejów Europy Środkowej, w czasie wojny współorganizatora cywilnej łączności przez Węgry, pomiędzy okupowanym krajem a polskimi władzami na uchodźstwie.

Raid „Ludzie Nadziei – Kurierska Gra Terenowa Trasami Kuriera i Emisariusza Wacława Felczaka” zorganizowało Stowarzyszenie Historii Spytkowic przy wsparciu finansowym Instytutu Współpracy Polsko Węgierskiej im. Wacława Felczaka. Pomysłodawcą i inicjatorem budowy oraz odsłonięcia obelisku z tablicą pamięci była Fundacja Podhalański Instytut Nauk Społecznych, a wykonanie wsparł finansowo Urząd do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych. Epitafium dedykowano rodzinie Smutków – konspiratorom, kurierom z czasów II wojny Światowej oraz pozostałym kurierom działającym na Szlaku Kurierskim „Szkola”. Wśród gości był m.in. konsul generalny Węgier w Krakowie Tibor Gerencsér oraz przedstawiciele władz państwowych i samorządowych. Nie zabrakło uczniów z podhalańskich i orawskich szkół podstawowych i licealnych oraz grupy młodzieży węgierskiej.

Krakowski oddział IPN, który patronował przedsięwzięciu, reprezentował zastępca dyrektora dr Michał Wenklar. W swoim wystąpieniu zaznaczył, że w czasie II wojny światowej, podczas okupacji Polski przez Niemcy, Związek Sowiecki i w pewnej części przez Słowację, państwo polskie nie przestało istnieć. Funkcjonowały prawowite polskie władze na uchodźstwie, na Zachodzie sformowano polskie oddziały wojskowe. Także w okupowanym kraju działały struktury Polskiego Państwa Podziemnego, z konspiracyjną administracją cywilną i armią. Kurierzy zapewniali łączność między strukturami w kraju i na emigracji, a ich szlaki na Węgry prowadziły m.in. przez Jabłonkę. Ważna misja, którą wypełniali nie powiodłaby się bez wsparcia i zaangażowania mieszkańców Orawy, ryzykujących życie dla ojczyzny.

Wacław Felczak był ostatnim emisariuszem PPP do Londynu. Odbывał misje kurierskie do 1948 r. Po zwolnieniu z komunistycznego więzienia podjął pracę na Uniwersytecie Jagiellońskim, był wykładowcą i wychowawcą młodzieży. W latach 80. inspirował opozycję węgierską. Jego życie i działalność są symbolem przyjaźni polsko-węgierskiej. Po przemianach ustrojowych wydawał się idealnym kandydatem na ambasadora RP w Budapeszcie, ale był już ciężko chory i wkrótce zmarł. Zgodnie ze swoją wolą został pochowany na Pęksowym Brzyzku w Zakopanem, obok tatrzańskich kurierów.

